

Kranjska nevesta.

(Spisal Fr. Jaroslav.)

(Konec.)

V.

Pojmo sopet v ležišče Palestrinsko pogledat. To že vemo, da sta se Ceno in Ivan pogovarjala o izdajavcu Robertu Recenatu. Po dogovoru je šel spat, in ležé na trdi klopi, ktero je imel mesto postelje, kakor je sploh o vojski navada, premišljeval je to in uno. Nekdo je potrkal, Ceno je kviško skočil rekoč: „Le noter!“. Aleksij, njegov sluga, stopil je v spavnico.

„Ali si šel skoz ležišče?“ poprašal ga je Ceno.

„Šel sem, blagorodni gospod! ravno kar sem se vrnil.“

„Ali je povsod vse tiho?“

„Prav povsod. Straže samo korakajo v črni noči.“

„Ali veš za Recenatovo četo?“

„Prav dobro.“

„Prinesi mi kože, da nekaj napišem.“

Služabnik mu jo prinese. Ceno je napisal nekaj vrstic, zvil pismo, pa mu ga dal rekoč: „Dobro glej, kako se bo držal, in zapomni si, kar bo govoril in pa kakó, ali jecljaje, ali prosto. Vse drugo veš. Hodi srečno.“

Urno je stopal sluga skoz ležišče, in kmalo je bil med Recenatovo četo. Bili so sami Lahi okoli 500. Po celem ležišču je bilo vse mirno, samo v Recenatovem šotoru je bil slišati šum. Rožljanje orožja mu je udarilo na ušesa. Recenatovi vojaki so bili vsi oboroženi. Aleksij je povedal straži, da ima pismo na gospoda, ki ga je potem koj spustila v šotor.

Robert Recenati je stal pri svetlo švigajočem ognju oborožen od glave do nog. Odprti vezir je kazal njegovo obličje, ki je bilo upadeno, blede in nos kratek. Recenati je bil majhne, pa krepke postave in slabega značaja. Lehko ga je bilo pregovoriti, če se mu je obetalo kaj boljsega. Recenati je ravno poskušal neko pušico, ko se mu je Aleksij približal in podal pismo rekoč: „Plemeniti gospod! moj gospod in vodja pošilja vam to pismo.“

Recenati se je prestrašil, in debelo je pogledal služabnika. Molčé je vzel pismo in ga prebral, sluga pa, ki je pazil z jastrobovim očesom, vidil je, da je težko sopel, kakor bi ga bila mora tlačila.

„Vodja me preveč čislá“, spregovoril je Recenati prebravši pismo. „O kateri uri se zbere posvetovavstvo?“

„Ob eni čez polnoč.“

„Dobro. Sporoči blagorodnemu gospodu in vodju, da pridem.“ Sluga se je priklonil in šel.

Pol ure čez polnoč stal je oborožen vojak pred vratmi v visoki palači. Noč je bila črna, da bi bil dalje segel kot vidil.

„Kdo je?“ zavpil je vojak.

„Zvest človek“, odgovorilo se mu je.

„Imé?“ prašal je vojak.

„Robert Recenati.“

„Prosto. Prosim vstopite.“

Recenati je šel v prostrano sobo, ki je bila srednje olepšana in slabo razsvitljena. Sredi sobe je stala miza, okoli mize so sedeli možje v dolzih halah. To je bilo beneško starešinstvo. Na desnej zgoraj je sedel častitljivi sivobradi dogge Cantarini. Poleg njega je sedel mož ostrega obraza, ki je bil bolj priprosto, pa črno oblečen. V zadnjem koncu sta sedela dva moža v rudečih suknjah, ki sta bila starašinska družnika. Dalje so se vrstili svetovavci, in tudi dva oborožena moža, prvi je bil Ceno, drugi, resnega in ponižnega obraza, pa že bolj postaren, Pizani.

Že se je svetovavstvo razgovarjalo, ko je Recenati še le prišel. Zemljevidi in drugi listi so ležali na mizi. Ceno je ravno razkladal, kaj namerava začeti, ko so se duri odprle, in Recenati v sobo stopil. Vse je ostrmelo, Ceno pa je pretrgal daljni govor in djal: Ne za-merite, blagi svetovavci, da je mož prišel brez vašega privoljenja. Pozval sem ga, ker vem, da je skušen v vojaščini, in sploh preme- dena glava; mnogo nam lahko koristi.“

Stari Cantarini je pohvalil Cenotovo skrb, Recenati se je vsedel za mizo. Ceno pa je govoril dalje: „Verjemite mi, preblagi svetovavci, da moje ravnanje ni napčno, ampak prav dobro premišljeno. Škodljivo bi bilo, ko bi se koj s sovražnikom udarili. Kaj pravite vi, Pizani?“

„Sovražnikovo brodovje se mora koj ukrotiti, da ne bo dalje sililo, ker prepočasno delo je tudi nevarno, in prizadeva mnogo stroškov. Če še dalje odlašamo, gotovo se opečemo.“

„Ne rečem, da bi ne imeli prav, preblagi svetovavci, ker za-htevate, da se hitro reši ta reč, ali jez ne morem tako, zastavim vam pa glavo, da vas ne zapeljem v škodo.“

„Kaj to“, oglasil se je sopet drugi svetovavec. „Veste, ljudo- vlada je ubožala, in kase so prazne.“

„Radodarne roke nam pomorejo, in nas rešijo hude stiske“, odgovoril je Ceno.

„Vojaki so nezadovoljni“, oglasil se je sopet svetovavec.

„Pešci ne“, odgovoril je Ceno. „Morda mornarji, Pizani?“

„Menda ne, kakor sem sprevidil“, odgovoril je Pizani.

„Kako se vedejo sploh vaši vojaki?“ prašal je Ceno Recenata.

„Ne bojim se laži, če rečem, da so bolj nezadovoljni, kakor pa zadovoljni.“

„Ali ne dobivajo plače?“

„Dobivajo, in še nekaj namečka. Jaz jih tolažim s svojimi novci, pa vse nič ne pomaga.“

„To je hvale vredno“, odgovoril je Ceno. „Kaj pa vi pravite, ali bi dobro bilo, da se sprimemo z Genovčani?“

Zvijačni Recenati je malo pomolčal, ker ni vedel, kako bi se rešil iz zadrege. Če reče, naj se koj zgrabijo, splaval bi morda njegov naklep po vodi. Na zadnje je pa vendar rekel: „Naj bolje je, če slavno zbirališče prepusti Cenotu vse priprave in vse delo, ker on vselej pravo zadene.“

Razgovarjali so se še dolgo, in še le zjutraj so se razšli.

Ceno je čakal drugi dan sopet Ivana v svoji sobi. Ob odločeni uri se je zaslišala Ivanova trda hoja.

„Ivan!“ zavpil je Ceno prišlemu naproti. „Kako je kaj bilo? Ali si kaj videl?“

„Nič, kar nič nisem videl, saj je bilo tema, kakor nekdanj v Egiptu. Enkrat je ponočna tica memo letela in malo zašumela; hotel sem streliti za njo, pa kam, saj nisem vedel, ali bi bil strelil na desno ali na levo. — Še nekaj. Zjutraj na vse zgodaj sem našel ne daleč v stran to pušico, ki je ravno taka, kakoršne imajo Genovčani.“

Ceno je zgrabil pušico, poklical Aleksija, in ga prašal: „Ali ti je kaj znana ta pušica? Ali si jo že kje videl?“

„Sinoči sem jo videl, plemeniti gospod, v Recenatovih rokah. Dajte, da pogledam, kako se odpre. Aleksij je poskušal, jo odprl, in pismo v njej našel. „Oho“, zavpil je, „pismo, gospod, pismo!“

Ceno ga je vzel v roke, prebral, in veselo zakričal: „Ha, sedaj ga imamo. Ivan! pomagajte mi, da ga speljemo na led.“

Ivan je obljubil svojo pomoč.

V pismu je bilo zapisano, da ima sovražnik malo živeža in da bi rad Cenota v boj izpeljal.

„Ha! sedaj vsak lahko vidi, da je dobro, da sem počasi ravnal“, vskliknil je Ceno. „Ivan, vi pojte k Pizanitu, naj dobro pazi, in posvetujta se še, drugemu pa ne omenite nič o tem. Dobro se držita.“

Benečani so odbili sovražnikov napad na suhem in na morju. Z gromovitimi vivat pozdravljali so vojaki hrabrega Cenota. Ali vojska še ni bila končana.

Čez nekaj dni so vjeli Benečani ogleduha, kateremu so zanesli, ko jim je povedal, da so Genovčani v zadregi z živežem, in če v dveh ali treh dneh ne dobé pomoči, bodo morali sramotno se umekniti. Ogleduh je imel tudi v žepu všito pismo na Recenata. Obetali so mu Genovčani lepo darilo, če jim pomore, kakor si bodi. Ceno je poslal preoblečenega služabnika z ogleduhom k Recenatu, ki je ne-

vedoč, tudi na pismo odgovoril, in sovražniku pomagati obljubil. Ceno je sklical še tisto noč svoje stotnike, in jim vse na tanko razložil. Recenati je prišel poznej. Ko so bili vsi zbrani, pokazal je Ceno pismo rekoč: „Hrabri moji! to pismo nam kaže, da je Robert Recenati izdajavec.“

Recenati je planil kviško, potegnil svoj meč, zavpil in skočil na Cenota: „Ti satan! Ti izdajavec!“

Korenjaška straža je obvarovala Cenota, in podrla Recenata na tla. Ceno, zaničljivo se posmehovaje, prebral je na glas pismo. Občna nezadovoljnost se je pričujočim brala na obrazih, in razsekali bi bili Recenata, da ga ni branil Ceno rekoč: „Ne skrunite si rok v izdajčevi krvi!“

Sovražniki so zastoj čakali napovedanega znamenja. Ko so pa slišali rožljanje v beneškem ležišču, in so mislili, da se je Recenati vzdignil, pridrli so nad Benečane, pa so se zlo zmotili. Benečani so planili sedaj nad nje, in jih premagali.

Recenata so potem v Benetkah križali na trgu sv. Marka.

Vojska je sedaj nehala, Genova je bila premagana, in prostovoljce so obilo obdarovane spustili domú. Veselo so hiteli kranjski prostovoljci sopet domu.

VI.

Lepa je spomlad. Stari Polani stoji na kupčijskem trgu. Nič mu ni prav, in nejevoljno govori sam seboj: „Kaj zlodja! Kdo bi bil mislil, da bo taka. Kar ponižati se je treba. Morda ga omečim trdega zlatarja. Le korajžo!“ djal je sam sebi, in kmalo je stal v zlatarjevi stanici, ki je za mizo sedel in debelo knjigo prebiral.

„He stari!“ nagovoril ga je Polani, „pa že dolžnike preštevaš?“

„O, prav veselí me, da ste prišli, da ste veseli, če se ne motim.“

„Kakor še bo, ker je na tebi ležeče.“

„Kaj? Na meni? kako to?“

„E kaj! Ali se še spominjate, da ste mi vlani nekaj novcev posodili?“

„Prav dobro. Morda plačate?“

„Ne, ne, ves sem suh. Nemam ga drobnjaka.“

„Oh za božjo voljo? Zopet nič, prazno mošnjo!“

„I kaj se hoče. — Oh, kaj bo z Vidoslavo kaj?“

„Dali jo bote, nič družega ne.“

„Molo, Molo! jez je ne morem, jez je ne smem dati.“

„To ste vedeli tudi popred, ali zdaj se ne da pomagati, zdaj se ne da prenarediti; kar je, to je.“

„Mora se! Saj veste, da sinovi neplemenitih staršev ne smejo v zakon plemenitašic jemati.“

„Če imajo pa privoljenje, kaj potem? Tu je privoljenje.“

Polani se je proč obrnil in rekel: „Neumno je ljudi vkup siliti, ki se še ne poznajo, ne ljubijo; to ne gré. Jaz ne morem in ne smem siliti Vidoslave, če ji ne bode po volji. Tak zakon še ni bil nikoli srečen.“

„Meni je vse eno. Jez ne črhnem več ne bele ne črne. Če mi v treh dneh novcev ne pripravite, mora se dekle zaročiti z mojim sinovcem. Čez tri dni prideva k vam.“

„Je že prav. Popred novce, kakor pa dekle“, odgovoril je Polani in zletel po stopnicah.

VII.

Ravno tisti dan, ko sta se stari Polani in zlatar prepirala zaradi dolga in Vidoslave, sedela sta Giulio in Vidoslava sama v sobi.

„Vidoslava! spregovori mladeneč, „zakaj si žalostna? kaj ti je?“

„Mislila sem nekdanj“, odgovorila je, „da sem najsrečnejše dekle na svetu, ali ene dni sem pobita vsa.“

„Oj za Boga! kaj pa je Vidoslava? Govori!“

„Ljubi Giulio! slišala sem nekaj novega. Tu doli pred gradom sta brenkala in pela uni dan dva človeka. Pogledala sem skozi okno, in videla sem nježno deklico in rujavega moža. Jez sem radostna poslušala, in vrgla pevcema za pesem lepo darilce v gondolino. Deklica se mi je veselo zahvalila rekoč:

„Bog povrni, blagorodna gospodična! Bog daj, da bi kmalo srečno ženitvanje ineli!“ Na to se je pa oglasil rujavi mož in djal: „Oni, kterega želi tvoje srce, ne bode nikoli tvoj ženin. Jaz sem ti porok za to.“ Meni je skoraj slabo prihajalo, ko sem to slišala, in komaj sem se sopet zavedla, zginil je bil že mož, deklica in gondolina, njegovih besed pa nisem pozabila. Še sedaj se mi dozdeva, kakor da vidim rujavo njegovo obličje, in progo na čelu.“

„Ali je imel progo na čelu?“ poprašal je preplašeni Giulio.

„Da, Giulio. Ali ga morda poznaš?“

„O ne, ne, ni tisti, kterega jez poznam“, odgovoril je Giulio mrzlo, in pot mu je stopil na čelo.

Stari grof Polani prišel domú, je iskal na posodo pri znancih in prijateljih, pa ni nikjer dobil. Že se je približeval osodepolni dan, in Polani je vidil, da ni drugač, da vse razodene Vidoslavi, kar je čaka. S težkim srcem je šel v grad.

„Dobro jutro!“ pozdravil je prav prijazno Polani Vidoslavo, „kakor se vidi, vedno sama in še žalostna, ker nimaš družbe.“

„O ne“, odgovorila je, „saj me vi večkrat obiščete, Lukrecija je vedno pri meni, in tudi Giulio je večkrat pri meni“, in grof ni vidil rudečice, ki jo je pri teh besedah oblila.

„To je že res, ali prišla si v leta, in leta tirjajo, da malo okoli sebe pogledaš. Vidoslava! jez sem ti izbral bogatega ženina, in nadjam se, da ga bodeš vesela.“

Vidoslavino srce jelo je tesneje utripati, in djala je: „Oj Polani! Bog me varuj.“

„Ne govori tako, Vidoslava! Tvoj oča so te bili meni izročili, ko si bila še mladoletna deklica, in jez sem zate skrbel, kot za lastnega otroka. Sedaj je čas, da zveš, kar so ti oča na smrtni postelji napisali. V pismu je zapisano, da imaš mene slušati, kar se tiče možitve. Tu imaš pismo, preberi, kedar hočeš.“

Vidoslava je pazno grofa poslušala in obleдела.

„Jutri pride Girolamo Molo, sin najpremožnišega zlatarja. Upam, Vidoslava, da se ga ne bodeš branila.“

„O joj“, zavpilo je dekle, „jutri pride Girolamo Molo! To ni res, to je šala, dragi Polani! Nerada bi se ločila od vas. Tega ne smete tirjati, ne silite me še z možitvijo.“

„Vidoslava! kaj pa bledeš? V samoti se vendar ne bodeš starala! To ne bi bilo prav.“

Objokano dekle se je vrglo pred Polanita na tla, in ga milo, premilo prosilo, naj vzame besedo nazaj. Grof jo je prav prijazno prijel in posadil nazaj na klop rekoč: „Vidoslava! ti me zelo žališ. Povem ti, kaka sramota čaka moje hiše, moje rodovine, ako me ne slušaš. Zapisal sem se bil staremu zlatarju, da vzameš njegovega sinovca, če pa ne, plačati bi moral nekaj čez 4000 zlatov, kar mi je pa nemogoče. V ječo me bodo vrgli, prodali mi vse posestva, in iztirali mojo rodovino na tuje. Giulio se bode moral po tujem potikati.“

„O Bog!“ zavpila je Vidoslava, „ali se res ne more drugač pomagati? Blagi grof! vse moje premoženje je vaše.“

„Vidoslava, to ne gré. S premoženjem še ne moreš delati, kakor bi sama hotela, in tudi ljudovlada bi tega ne trpela, da bi te jaz na beraško palico del. Le to te prosim, ne brani se mladenča, ki te jutri obiše. Očetova volja je, da me slušaš.“

Izgovorivši to, šel je grof s pobitim srcem, dekle se je pa sopet zajokalo.

Čez dobri dve uri prišel je sopet Giulio k Vidoslavi; vidilo se mu je, da je vesel. Ko je pa vidil objokano dekle, prašal je skrbno, kaj se je pripetilo. Dolgo ni mogla povedati vsega, kar je slišala, tem hujše je pa jokala. Giuliotu so se strahú kolena šibile, ko je slišal, kaj ju čaka. Ko se je bil sopet zavedel, djal je miločutno:

„Vidoslava, ali me ljubiš?“

„Šaj veš, da?“

„Če je temu taka, ne obupaj. Ali se še spominjaš mladega Kranjca, ki je bil lani z menoj pri tebi? — Pred dobro uro mi je prinesel Tomaž tole pismo; naj ga berem:

Dragi prijatelj!

Zopet sem v Benetkah, v tvoji domovini. Obišči me za večera, če si pravi moj prijatelj. Pred trgom sv. Marka prva hiša.

Z Bogom

Ves tvoj
Marko.

Ljuba moja, rešeni smo. Vse odkrijem svojemu prijatelju. On mi gotovo pomore. Drevi pridem sopes. Imej se dobro!"

Bog ti daj srečo!"

Komaj je zatonilo zlato solnce za gorami, že je obstala Giuliova gondolina pred Markovim stanovanjem.

„Bog te sprimi, brate!“ pozdravil je Marko prišlega. Morda se ti je čudno zdelo, ker sem te bil nenadoma zapustil, pa ni bilo drugač. Ko ne bi bil hitel iz mesta, zapledel bi se bil v hude mreže. Pogovoriva se o krasni Kranjici, o Vidoslavi. Zarad nje sem hitel iz Benetek. Brate! ona je ranila moje srce. Prestal sem mnogo bolečin, in ko ne bi bil čislal prijateljstva, zaljublil bi se bil v dekleta. Komaj sem se premagal. Povej, kako je kaj?"

„Marko, vse ti na tanko povem, da sam sprevidiš, v kacic stiskah živim.“ In povedal mu je vse.

„Kaj? kako? Molo se piše zlatar?“ prašal je Marko, kakor bi se čudil.

„Da, po vsem mestu znani Molo.“

„Nič ne obupaj, Giulio. Girolamo, Molov sinovec, ti ne odpelje neveste.“

„Pomagati se mora na vsako vižo. Marko! mnogokrat si mi pravil, da si premožen. Posodi mi novcev, da obvarujem očeta sramoto, Vidoslavo pa —“

„Koliko bi rad?“

„Daj mi 5000 zlatov.“

„Veliko je, pa bo že.“

„Bog ti povrni, zlata duša!“

Marko mu je odštel novce. „Kedar boš mogel, boš pa vrnil. Bodi srečen!“ Poslovivši se, sta se ločila, med tem pa se je vlegla črna noč na trudno zemljo.

VIII.

Počasno je tekla staremu Polanitu ura za uro. Nemirno je hodil grof po sobi gor in dol, oziraje se na slike svojih prededov, in zastonj je tudi Vidoslava Giulota pričakovala. Grof je skoraj obupal, in Vidoslavi ni bilo obstati. Celo drago noč je prečula v strašnih skrbéh, in ko je proti jutru malo zaspala, napadle so jo divje sanje. Molčé je pogledovala stara strežnica nesrečno dekle, in molila na tihem.

Drugi dan ob napovedani uri je prišel stari zlatar Molo s svojim sinovcem. Stari grof je napel še enkrat vse svoje žile, da ga pregovori, ali vse je bilo zastonj. Mladeneč je bil vsaj toliko dober, da bi bil še čakal, ker dekleta, kakor je pravil, še ne pozná, ali stari se ni dal pregovoriti vedno kazaje na dolžno pismo. Grof ju je peljal tedaj k Vidoslavi, ki se je komaj na nogah držala.

„Ljuba hčerka!“ nagovoril jo je grof, „tu sta ti gospoda.“

Dekle je tresel mráz po vsem životu, in srpo se je ozirala po prišlih. Napadla jo je huda vročina, in milo zavpivši zgrudila se je na tla. Naglo jej je pritekla strežnica na pomoč. Stara Lukrecija jo je škropila z vodo, ali v tem trenutji je zagledala strašno znamenje, da se je kužna bolezen prijema.

„O joj, kuga se je prijema!“ zakričala je strežnica, in vsi pričujoči so se prestrašili. Grof se je prvi sopet zavedel.

„Za božjo voljo! Kuga se je prijema“, vpil je obupno, in zajokal se je na glas. „Ha, tu imaš dekleta! Vzemi ga! Mladeneč! tu je tvoja nevesta, plemenite krvi; pritisni jo na vroče srce, ubrani duši, da ne uide iz telesa. Stari! pogodba veljá.“

Mladeneč je hotel dekleta vzdigniti, ali starega je stran potegnil rekoč: „Čemu tu stajiva!“ In šla sta tiho ven.

In res je začela kuga v slavnem mestu razsajati. Strašno je divjala med siromaki in bogatini, med starimi in mladimi, celo spomlad, celo leto in celo jesen je morila ljudi, dá so cepali, kakor muhe. Pomrlo je okoli 20000 ljudi v slavnem mestu.

IX.

Nekoliko dni pozneje je ležal Giulio ranjen domá. Stara strežnica je čula zraven njegove postelje in mu zdravilo podajala. Enkrat se je prebudil bolnik in prašal: „Koliko je ura, moja strežnica?“

„Pozno je že, tema je. Angeljsko češčenje je odzvonilo.“

„O dolgo sem spal, že mi je bolje.“

„Bog bodi zahvaljen! zdravnik je rekel, da bo mrzlica nehala. Da, močno ste bili ranjeni. Ali poznate hudobneža, ki vas je bil napadel?“

„Poznam ga, če je bil prav našeman, pa vem, da ni drug, kakor on, ki mi je že lani zažugal“, odgovoril je Giulio.

„K sreči vas je zagledal naš Antonio, zadel vas je na rame, in prinesel domu. Poslali smo koj po zdravnika, da vam je rano zavezal.“

„Bog vam plati za lepo postrežbo. Kaj je novega zunaj v gradu?“

„Kaj? sama ne vem. Bila sem ondi, pa ni bilo viditi žive duše. Znamenje visi na voglu.“

„Za božjo voljo! Kako znamenje, kako?“

„Ah, kako nek, da je kužna bolezen v gradu.“

„Sedaj pa koj ustanem in grem“, zatožil je bridko.

Strežnica mu je prigovarjala, naj ostane domá, ker je še slab, ker bi očeta preveč skrbelo, ko bi ga ne dobili domá, pa vse je bilo zastoj. Šel je tedaj. Hladna večerna sapa mu je bila prijetna, in nesla ga je, kakor na krilih proti gradu. Močno ga je srce bolelo, ko se je spominjal svoje drage. Prišel je do neke hiše, kjer je zagledal razsvitljen napis: „Tu stanuje zvezdogled, znaten božjih potov.“ Giulio si je mislil, dobro bi bilo, ko bi tudi jaz gori stopil, da kaj pozvem. V onih časih so sploh mislili, da je kuga šiba božja, in kdor si je upal razkladati čudne božja pota, imel je pri ljudstvu dobro bero. Tudi Giulio se je spustil tedaj po stopnicah k zvezdogledu in potrkal na duri, ktere mu je črn sluga odprl. Giulio stopi v zvezdogledovo zatemnelo stanico; na mizi tli neka dišeča smola, po tleh in po policah pa stojé čudne živalice, ki še čudniše sence delajo; stene so napisane z raznimi črkarijami, na mizi, s črnim prtom prepreženi, stoji svetilnica, mrtvaška glava in kosti, in za vso to šaro je sedel zvezdogled v črni hali z belo palico v roci. Na mizi stoječa svetilnica je bila tako obrnjena, da ni zvezdogledu obraza razsvetljevala, ki je bil ves zamaknjen v črno knjigo, in prišlega še koj zagledal ni. Giulio je malo zakašljaj.

„Oho, plemeniti Polani! kaj zahtevate?“ poprašal je zvezdogled. Giulio se je čudil, kako ga more zvezdogled poznati. Prašal ga je tedaj: „Kako me poznate, ker se še vendar nikjer nisva vidila?“

„Ali ne veste, da učenost moja daleč sega? — Ali ste prišli za-se prašat? kaj ne, da ne. To jaz dobro vem. Kdaj je bila rojena? katero leto? katero uro?“

„O, in kako veste sopet to, da nisem prišel za-se prašat, da sem prišel prašat za žensko?“

„Kaj to, to jez vse vem, le povejte, kar sem vas prašal, da vidim, kaj kažejo znamenja.“

Giulio je bilo groza, in zgrudil bi se bil, da ga ni zvezdogled prijel. Pri tej priči ga je spoznal, in nehoté zakričal: „Ah, Jernej Krokari!“

Nevedoč kaj in kako, stal je Giulio sopet na ulici, in si drgal potno čelo. Hitro jo je mahal proti gradu, hotel je že pozvoniti, kar so zaškripale težke vrata in se odprle do kraja. Štirje možje so prinesli črno trugo, in za trugo je šlo nekaj družih oseb. Obupno je planil mladeneč proti trugi.

„Ne dotikajte se truge, mladeneč, umrl je za kugo“, govorili so mu pogrebci.

„Kdo?“ prašal je Giulio.

„Hamet. Bog mu daj dobro!“

Med tem je kraljevala v gradu mrtvaška tihota in črna žalost, ker bela smrt je še čakala in prežala na drugo žrtev. Tiho in po-

časno je stopala neka oseba po mostovžih. Bila je greško oblečena. „Ah, smrt ne prizanaša ne bogatinom, ne siromakom, ne starim, ne mladim“, govorila je sama sebo. Ko je to govorila, prišla je do znamenovanih duri, ktere je prav tiho odprla in zopet za sebo zaprla. Stara strežnica je sedela ob krasni postelji, na kateri je ležalo bolno dekletko. Neznana oseba je stopila k postelji in prijela bolnico za roko.

„Spanje je mirno in sladko“, spregovorila je oseba, se obrnila proti strežnici in jo prašala, koliko časa že bolnica spi.

„Od kar ste jej bili dali ono zdravilo, gospod Demetri.“

„Bo že. Žila jej bje, kot zdravi. Ko se prebudi, dajte jej te pijače, pa ne več, kakor par kapljic. Sedaj moram pa še druge bolnike obiskati.“ Rekši to se je poslovil in šel.

X.

Kužna bolezen je nehala, in v Benedke se je sopenet veselje povrnilo. Najbolj se je pa veselil Giulio, ker mu nemila smrt ni ugrabila predrage Vidoslave. Nekega dne sta sedela zunaj na mostovžu, in pričakovala starega grofa.

„Glej, kako ti je vodica mirna in pokojna, in se leskeče v solnčnem žaru, ko se je malo popred penila in pluskala na breg. Enako tej vodici je človeško življenje. Naj bi tudi najine leta zanaprej počivale po prestalih bolečinah, in rosila naj bi jih nebeška rosa“, djal je Giulio.

„Bog daj!“ odgovorila je prav ljubeznjivo Vidoslava, „ne morem se Bogu zahvaliti, da mi je povrnil sopenet ljubo zdravje.“

Komaj je izgovorila zadnje besede, stal je že grof za njima, in se prijazno smehljaj, in ni še preteklo četrt ure, pa se je napovedal zlatar Molo. Vsi so se nekako prestrašili. Duri so se odprle in zlatar je stopil v sobo.

„Grof Polani!“ spregovoril je, „prišel sem, da se pobotava zastran dolga.“

„Oh, nimam še dovolj novcev, potrpite še kake dni“, prosil ga je Polani.

„Nočem novcev, jaz se držim pogodbe o Vidoslavi. Poslušajte me: Ker mi niste mogli vrniti novcev o pravem času, prišel sem s svojim sinovcem po dekletko, ktere mi tudi niste branili, ali pozneje je nisem hotel, ko jo je bolezen napadla, in peljal sem sinovca domú. Po tem takem mi niste nič več dolžni“. Izgovorivši to je strgal dolžno pismo, in ga dal grofu.

„Oj Molo! to je preveč“, djal je grof ves ginjen.

„Po pravici! — Pravijo sploh, da sem pošten Kranjec, in to hočem tudi biti.“ Potem je stopil k dekletki, in jej nataknil dragocen prstan na roko, se poslovil in hotel iti.

V tem trenutji so se odprle duri, in vsi so pogledali na prišlega.

„Oj Girolamo! moj sinovec. Kako si pa tu sem zašel?“ prašal je strmeči Molo.

„Ljubi Marko!“ vskliknil je Giulio. „Bog te sprimi!“

„Kaj? kaj?“ strmi stari zlatar, „to ni Marko, to je Girolamo, moj sinovec.“

„Res je res, dragi oče! Giulio me pozna le s tim imenom.“

„Pojasnite mi to!“ zavpil je stari grof Polani.

„Oj za Boga!“ oglasila se je stara strežnica, „to je zdravnik Demetri z dušo in s telesom; če je prav drugač oblečen, poznam ga še po glasu.“

„Res je res, kar strežnica pravi“, djal je Marko.

Pričujoči strmé in gledajo kot bi bili okamneli.

„Radi bi zvedili pravo“, spregovoril je sopet Molov sinovec, tedaj poslušajte: „Oče moj so bogat mož, da malo taci. Ker mi ni manjkalo novcev, prehodil sem mnogo deželá pod tujim imenom. Na Kranjskem sem se seznanil z Giuliom. Ko sem zvedil, da so mi stric nevesto poiskali, hotel sem se prepričati sam vseh okolišin. Kaj sem vse skusil, dobro vé Giulio. Zapustil sem sopet Benedke, in prišel še le čez leto dni nazaj. Mislil sem, da se je že vse predrugačilo, ali bilo je še huje, kot prej. Giulio me je prosil, naj mu posodim 5000 zlatov, da očetov dolg plača, in Vidoslavo reši preteče nevarnosti. Dal sem mu jih, pa ne vem, kako je to, da ni nič pomagalo.“

Giulio je povedal natanko, da ga je Jernej Krokar domú gredé napadel, hudo ranil in mu novce vzal.

„Kar se je v gradu pozneje godilo, ko je kužna bolezen razsajala, tega ne bom ponovil“, govoril je sopet Marko, „ker je predobro znano. Slišati, da je Vidoslava zbolela, preoblekel sem se po grško in zdravil sem bolnike po mestu, ker sem se učil v Damasku zdravilstva. Bog bodi zahvaljen, Giulio! rešil sem ti tvojo nevesto, katero že sploh Benečani imenujejo: Kranjska nevesta.“

Kmaló potem ju je poročil v Zatični na Kranjskem pobožni opat.

